

1988, 11. března – Dokument vydaný mluvčími Charty 77 Stanislavem Devátým, Milošem Hájkem a Bohumírem Janátem a Výborem na obranu nespravedlivě stíhaných „O hrubém porušování náboženských svobod a útocích proti Chartě 77“ zaslaný Federálnímu shromáždění ČSSR, vládě ČSSR, Generální prokuratuře ČSSR, Sekretariátu pro věci církevní při Ministerstvu kultury ČSR a kardinálu Františku Tomáškoví o rozsáhlých represivních policejních akcích uskutečněných v době konání celonárodní katolické pouti na počest blahoslavené Anežky a o zahájení trestního stíhání Stanislava Devátého a Augustina Navrátila (sdělení VONS č. 735, dokument Charty 77 č. 10/88).¹

V době celonárodní katolické pouti do katedrály sv. Víta v Praze, konané 6. března t. r. na počest významné postavy českých národních dějin, blahoslavené Anežky, provedly čs. orgány celou řadu represivních opatření, jimiž vážně porušily právo na náboženskou svobodu mnoha našich spoluobčanů. V jejich rámci pak provedli také razantní útok proti Chartě 77.

Je na místě připomenout, že Charta 77 je společenstvím, sdružujícím čs. občany bez ohledu na to, jakou mají náboženskou víru či zda jsou bez vyznání. Vycházejíc z nedělitelnosti demokratických svobod a občanských práv, vyjádřila Charta 77 svým dokumentem č. 9 z r. 1988 svou podporu katolické petici o 31 bodech, jíž se věřící dožadují náboženské svobody a odluky církve od státu.² Tento dokument předali mluvčí Charty 77 dne 3. 3. kardinálu Tomáškoví a ujistili ho jménem Charty 77, že neustanou v úsilí o dodržování lidských práv, včetně svobod v oblasti víry, náboženství a postavení církvi.

Podle hodnověrných zpráv není pravda, že by kardinál Tomášek požádal o ochranu pouti náčelníka pražské správy SNB gen. Cardu. Takto totiž zdůvodňovala Státní bezpečnost svá opatření četným signatářům Charty 77, které vystavila nezákonným omezením. Sedmnáct signatářů Charty 77, včetně tří jejích mluvčích a členů VONS bylo na 48 hodin (někteří ještě déle) zajištěno, další byli

střežení ve svých bytech, varování, aby nejezdili do Prahy, povolání na výslechy apod. Mezi postiženými bylo i mnoho nekatolíků a občanů bez vyznání. Celkový podtext těchto razantních opatření je ten, že podle Státní bezpečnosti je Charta 77 eo ipso společenstvím, které je trvalým zdrojem narušování veřejného pořádku. Tuto optiku musíme co nejrozhodněji odmítnout. Současně důrazně protestujeme proti tomu, že asi deseti signatářům Charty 77 a dalším občanům bylo zabráněno či bráněno – a to za použití fyzické síly – v účasti na večeři s náměstkem politického ředitele britského ministerstva zahraničních věcí Davidem Ratfordem, na niž byli pozváni do rezidence britského velvyslanectví. Zásahy tohoto typu, k nimž se Státní bezpečnost už více než rok neuchylovala, jsou, řečeno slovy diplomatické nóty britského ministerstva zahraničí, „metodami, patřícími do dávno minulých dob“.

Ikdyž byli všichni zadrženi nakonec propuštěni, znepokojuje nás zahájení trestního stíhání proti mluvčímu Charty 77 Stanislavu Devátému³ a proti signatáři Charty 77 Augustinu Navrátilovi, jímž chce StB opět kriminalizovat Chartu 77 a v případě A. Navrátila též silící hnutí čs. katolíků.⁴

Útoky proti Chartě a nezávislým občanským aktivitám nejsou v naší zemi ničím novým. Politování vzbuzuje jen okolnost, že v posledních letech a zvláště měsících se orgány státní moci k takovým zákrokům uchýlovaly stále méně a že rozsah současných akcí svědčí o návratu k policejnímu zastrašování, šikanám a represáliím.

Za mnohem závažnější považujeme však změnu státních a stranických orgánů v jiné oblasti. Máme na mysli náboženské svobody.

Čs. orgány, které musejí čelit oprávněné kritice z domova i ze zahraničí, že potlačují náboženskou svobodu, se většinou brání poukazem na to, že svoboda kultu, tj. v případě katolické církve hlavně svobodné konání obřadů v církevních budovách, je v Československu zaručena. I tyto svobody byly ostatně vždy jen relativní, ať jde o právo kněží svobodně vykonávat obřady, nebo o účast věřících, která jim často způsobuje potíže v zaměstnání a jinde. Nicméně je pravda, že státní orgány dosud přímo nebránily věřícím v účasti na náboženských obřadech. Policejní a další

opatření proti pouti k svátku blahoslavené Anežky znamenají zřejmý obrat k horšímu i v této oblasti. Stovky policejních kontrol na silnicích odnímajících technické průkazy, kde to bylo jen trochu možné; policejní kontroly v autobusech; zrušení nebo odklonění pravidelných autobusových i železničních spojů z různých měst do Prahy v den poutě; nápis na Hradě, umístěný den před poutí, že v neděli je Hrad pro veřejnost uzavřen a posílání lidí (včetně babiček z Moravy), do kostela sv. Haštala, že prý pouť se koná tam; zátarasý z maringotek před sv. Haštalem, kde se konalo odpoledne oratorium; filmování vchodu do katedrály; přítomnost mnoha neuniformovaných policistů přímo v katedrále, kteří tam mj. ničili připravené texty mešní písně; filmování věřících, kteří se shromáždili před arcibiskupským palácem po mši; výluka v městské dopravě, postihující jak stanici metra Malostranská, tak i tramvaj č. 22; změny v televizních pořadech, které měly jednak odlákat od účasti na mši atraktivním filmem, jednak naladit obyvatelstvo protikatolicky – tyto a další skutečnosti prokazují zcela jasně, že státní orgány se rozhodly omezovat i svobodu kultu, a to ve značném rozsahu. Vyjadřujeme rozhořčení nad tímto postupem, který hrubě narušuje tak významný zájem celé čs. společnosti, jakým je úprava vztahů čs. státu a katolické církve a právní zajištění svobodného náboženského života.

Informace o Chartě 77, r. 11, 1988, č. 6, s. 2–3.

POZNÁMKY

- ¹ K policejním represím v době konání celonárodní katolické pouti viz dále sdělení VONS č. 728, dokument č. 731.
- ² Autorem petice byl Augustin Navrátil. Prohlášení mluvčích Charty 77 Miloše Hájka a Bohumíra Janáta z 29. 2. 1988 vyjadřující podporu této petici viz in: CÍSAŘOVSKÁ, Blanka – PREČAN, Vilém (eds.): *CHARTA 77: Dokumenty 1977–1989*, sv. 2, Praha 2007, s. 981–982.
- ³ K zadržení Stanislava Devátého v souvislosti s poutí zasvěcenou blahoslavené Anežce Přemyslovně a s oficiální návštěvou náměstka politického ředitele britského ministerstva zahraničních věcí Davida Ratforda v Čes-

koslovensku a k jeho obvinění z trestného činu útoku na veřejného činitele viz sdělení VONS č. 734 a 1004, dokumenty č. 737 a 1008.

- ⁴ Navrátil byl během svého zadržení v souvislosti s katolickou poutí obviněn z trestného činu útoku na státní orgán a orgán společenské organizace. Tohoto trestného činu se měl dopustit tím, že rozšiřoval své oznámení o podezření ze spáchání trestného činu zneužití pravomoci veřejného činitele tajemnicí Okresního výboru Československé strany lidové v Kroměříži Jaroslavou Bršlicovou pro její útok na 31bodovou petici v novinách Kroměřížská Jiskra. Viz sdělení VONS č. 732, dokument č. 735.